

KSAVERIJ ANDREJEV:

RUSOFIL.

ŠALOIGRA V ENEM DEJANJU.

Osebe:

Gospod Koprivar, posestnik.
 Slavka, njegova hči.
 Dr. Vinko Pajk, odvetniški
 kandidat.

Mihael Reklama, kramar.
 Uzmovič, pod imenom Teodor
 Jermov.
 Pavlinka, hišna.

Dejanje se vrši v Ljubljani pri g. Koprivarju ob času rusko-japonske vojske na dan bitke pri Mukdenu. Soba pri Koprivarju. — Vrata zadaj, na levo in desno. Na desni okno spredaj. Na levi spredaj miza in dva stola. Zadaj omara s knjigami. Na levi pri zidu naslonjač, pregrnen z zagrinjalom. Na desni v ospredju zofa, ali tudi le en stol ali dva. Na desni zadaj stojalo s cveticami. Na steni par podob.

1. prizor.

Slavka. Koprivar.

Slavka. (Sedi pri mizi in plete. Ura bije osem.) Že osem? — Zdaj mora pa kmalu priti. Koprivar. (Vstopi z leve, oblečen v spalno suknjo, v roki ima časopis.) Slavka! Slavka! Slavka. Kaj pa je? (Se ozre. Zase.) Sem mislila, da je on. (Glasneje.) Ali so že časopisi došli?

Koprivar. Da, da so že tukaj! Same ugodne vesti za Ruse! Poslušaj! (Čita iz časopisa.) Japonci so naskočili rusko desno krilo, a so bili po večurnem krvavem boju vrženi nazaj na svoje pozicije. Nato so pa stopili Rusi v ofenzivo — ali čuješ? Rusi so stopili v ofenzivo — in zavzeli sovražne pozicije pri vasi Padjaza. Takoj moram pogledati kje je ta vas! (Poišče zemljevid).

Slavka. Dve uri za Škofjoloko, v Ogrskih Karpatih.

Koprivar. Ti se le vedno šališ, ne veš pa ne, kaj je to — vojska. Tebi se še ne sanja, kakšna je vojska! Padjaza — Padjaza. (Išče po zemljevidu).

Slavka. Saj vojska tudi ni ženska stvar. Veste, reči Vam pa le moram, da je Vaše zanimanje za tole vojsko docela odveč.

Koprivar. Kaj! Odveč! Kaj ti razumeš! Jaz sem vendar Slovan z dušo in telom in kot takega me mora gotovo zanimati ta vojska. Kateri Slovan se ne zanima za ta boj, ni vreden, da bi ga šteli med nas, junaške dede vnukov slavnih! Da, tako je in nič drugače! — Aha, zdaj sem pa že na bojišču! Tukajle je vas Padjaza in tukajle nekje so se zgrabili. V duhu jih kar vidim. Japonci naskokujejo. Rusi ljuto odbijajo. Aha, zdajle so začeli Rusi prodirati! Japonci beže! Le za njimi, le po njih! Živijo, živijo!

Slavka. Pazite, da vas Japonci ne vjamemo.

Koprivar. (Gleda še vedno na zemljevid.) Aha, tukaj so japonske pozicije! — Jih že Rusi zavzemajo! Slava, slava, zmaga je naša!

2. prizor.

Prejšnja. Vinko.

Vinko. (Vstopi zadaj in čuje zadnje besede; pristavi:) Pa Nackova!

Koprivar. Sedite gospod doktor. (Mu podá stol.)

Vinko. (Stisne roko obema.) Pozdravljena — pozdravljena! (Sede.) Kaj ste bili že zopet na bojišču? Kakšen uspeh ste dosegli?

Koprivar. Japonci poraženi, Rusi zavzeli pozicije pri Padjazu.

Vinko. Tako je bilo že mnogokrat poročano in vendar je bil konec ves drugačen.

Koprivar. Vi torej ne verujete tem vestem?

Vinko. Odkrito rečeno — ne prav dosti.

Koprivar. Potem niste Slovan! Tako ne govori Slovan, ki ima srce na pravem koncu!

Vinko. Slovan pač sem, ali tako strasten rusofil kot ste Vi nisem in ne bom.

Koprivar. Gospod doktor, ne predrzite se mi še rogati! Moja srčna stran je občutljiva.

Slavka. Bodita pametna! Za prazen nič se vendar ne bosta sprla!

Koprivar. Kaj, to, da je prazen nič?! Moja srčna stran, da ni nič! Saj pravim: kje so Slovani stare korenine, kje so Slovani! (Užaljen si briše oči).

Vinko. Vsi Slovani s svojim simpatiziranjem ne morejo predrugčiti položaja na bojišču.

3. prizor.

Prejšnji. Mihael.

Mihael. (Vstopi od zadaj.) Dobro jutro, dober dan! Že vsi pokoncu? To je lepo, to je lepo!

Koprivar. Pozdravljen, Mihael! (Mu poda roko.) Ravno prav si prišel. Ti si bil včasih tudi Slovan, ti mi zdajle priskočiš na pomoč zoper tega-le gospoda!

Mihael. Ne poznam še tega gospoda. (Slavki.) Mojpoklon, gospodična Slavka! Kako se počutite?

Slavka. Hvala, hvala.

Koprivar. Vidva se še ne poznata? Vaju moram torej predstaviti. Gospod doktor Vinko Pajk — Mihael Reklama, kramar.

Mihael. Prosim, gospod doktor, vele-veletrgovec, ne pa kramar. Imam največjo zalogo gumbov, šivank, igrač in tako dalje.

Vinko. Čast mi je.

Mihael. Se priporočam, če boste kdaj kaj rabili. Pri meni je le pristno, sveže blago. Dobivam ga direktno z Dunaja.

Koprivar. (Zase.) Na starem trgu.

Mihael. Prima kvalitete, da bi rekel: specialitete. Cene nizke in fiksne. Postrežba točna in solidna.

Koprivar. Saj je že dovolj reklame! Sedi, sedi! (Mu dá stol).

Mihael. (Sede.) Moja prodajalnica je tam doli za voglom. Prva hiša, drugo dvorišče, tretje stopnice, četrta vrata. Da se ne zmotite, tretje stopnjice, četrta vrata.

Vinko. Čast mi bode. (Se pogovarja s Slavko).

Koprivar. Mihael, ali kaj čitaš o rusko-japonski vojski?

Mihael. Mar je meni vojska! Jaz sem zdaj veletrgovec in imam skrb le za trgovino. — Pomisli, danes mi je že bilo ukradenih ducat manšetnih gumbov, cel ducat!

Koprivar. To me ne zanima. Pravijo, da se je že vnela velika bitka pri Mukdenu. Kaj praviš, kdo bo zmagal, Rus ali Japonec?

Mihael. To mi ni nič mar. Le moji gumbi, gumbi! Poznam lopova, če ga dobim, takoj bova na policiji — takoj! Kar za vrat ga pograbilim!

Slavka. Papa ali naj pripravim čaja?

Koprivar. Da, le pripravi ga! (Slavka odide na desno).

4. prizor.

Prejšnji brez Slavke.

Mihael. Pomislite, danes v jutro, komaj sem otvoril svojo trgovino, pride v prodajalnico mlad, elegantno oblečen gospodič. Zahteval je par gumbov za ovratnik. Jaz sem mu seveda postregel jako točno in solidno. Izbiral in izbiral je skoro četrte ure, in to za dva gumba, samo za dva gumba! Naposled mi je vrgel štiri krajcarje in odšel. Ko sem pospravljajal to prima-špecialitetno blago, opazim, da mi manjka ducat najlepših kvaliteta-manšetnih gumbov. Pomislite, kvaliteta-manšetnih gumbov! Da bi ga vrag za goldinar dvajset vzel!

Koprivar. Pusti to malenkost pri miru! Pogovorimo se rajši kaj o vojski.

Mihael. Prijatelj, to ni nikaka malenkost. Goldinar in dvajset krajcarjev cel dan ne skupim. — Se reče: skupim jih hitro — v pol uri, kajti moja veletrgovina dobro uspeva, prav dobro!

Koprivar. Zato pa nikar ne jokaj za tiste vinarje. — Torej zdaj se že več dni bije ljuta bitka pri Mukdenu, kaj pravita, ali se bo sreča obrnila na rusko, ali na japonsko stran?

Vinko. Jaz želim, da bi se na japonsko.

Mihael. Menije pa vseeno, prav vseeno. Jaz imam veletrgovino, drugo mi ni nič mar.

Koprivar. Ti si tak kakor Anglež. Nevtralen, prodaja pa svojo kramo obema.

Vinko. Kramar je kramar.

Mihael. (Razžaljen vstane.) Prosim, jaz nisem kramar, ampak veletrgovec! Ne žalite me torej!

Koprivar. Mi govorimo o Angležih.

Vinko. Nihče ni imel namena Vas žaliti.

Mihael. Potem je kaj družega! Oprostita! (Zopet sede).

Koprivar. Jaz sem popolnoma na ruski strani. Bog jim daj sreče!

Vinko. Ako bi jaz imel odločevati, bi se postavil popolnoma na japonsko stran, kajti ti vsaj vedó, zakaj se bojujejo. Živeli!

Mihael. Imate prav! Jaz se tudi strinjam z Vami!

Koprivar. Gospod doktor, Vi žalite mojo srčno stran! Jaz sem in bom odločno za rusko zmago. Ako zmagajo Japonci, bo oni veliki del sveta na Vzhodu za vedno zaprt evropski trgovini. In temu mora vsakdo ugovarjati.

Mihael. Jaz tudi, jaz tudi! Drugo leto namreč mislim zopet povečati svojo veletrgovino in bom iskal odjemalcev tudi v Port-Arturju in Mukdenu — in sploh tam v tistem kraju, kako se mu že pravi?

Koprivar. Molči že o svoji veletrgovini! Jaz ti kar nakratko povem, da ne boš nikdar prišel z njo čez ljubljansko polje. Basta!

Mihael. Temu ugovarjam! Kratko in malo ugovarjam! Jaz nisem vsakdanji kramar, zapomni si to, jaz nisem navaden kramar!

Vinko. Po mojem prepričanju ima vsakdo pravico bojevati se za svoj obstanek in svoje ideje.

Mihael. In jaz tudi, jaz tudi! Moj obstanek in moja ideja je le — veletrgovina. Za njo posvetim vse svoje moči! (Koprivarju.)

Čuj me! Ti si velik prijatelj Rusov, jaz pa prodajam zanimivo knjižico: „Vojska na Daljnem Vzhodu“. Ali si jo že čital?

Koprivar. Ne še. Ali je strogo na ruskem stališču? Drugačnih časopisov in knjig jaz ne čitam.

Mihael. Nisem je še prebral. Čakaj prinesem ti jo na ogled, sam ti jo prinesem. Takoj grem ponjo. (Odide od zadaj).

Koprivar. (Vpije za njim.) Če ne drži z Rusi, mi je nikar ne nosi!

5. prizor.

Koprivar. Vinko, pozneje Slavka.

Vinko. Torej Vi čitate samo tiste časopise, ki simpatizirajo z Rusi, drugih ne?!

Koprivar. Sem že rekel, kot Slovan se držim tega principa, nikakega družega!

Slavka. (Pride z desne.) Moj Bog, že spet ta vojska!

Vinko. Ta princip pa ni pravi. Ako hočete soditi in pravo zadeti, morate slišati več zvonov, ne samo enega.

Koprivar. Gospod doktor, rekel sem Vam že, da se ne dotikajte moje srčne strani!

Slavka. Nikar ne draži očeta. V tem oziru ne poznajo šale.

Vinko. Nič se ne boj, to je vse brez pomena. (Glasneje.) Vi torej zahtevate od vseh ljudi, da naj bodo strogi rusofili?...

Koprivar. Od vseh ljudi ne, pa od vseh Slovanov in posebno še od svojega bodočega zeta. Razumete? Če hočete biti kdaj moj zet, ne brenkajte na te strune, drugače mi je ljubše, da ne prestopite več mojega praga. Ste me razumeli? Torej kakor Vam je ljubo!

Vinko. Če je tako, grem takoj.

Slavka. Vinko.

Vinko. Ne boj se, pridem še. Zdrava! (Glasneje.) Zbogom, gospod Koprivar! Grem, ker si ne dam usiljevati Vašega mnenja! Sluga sem! (Odide zadaj).

Koprivar. In jaz ne Vašega! Adijo!

Slavka. Vinko! Papa, Vi boste še zblazneli za Ruse! — Oh, ta vojska, ta vojska! (Odide na desno).

Koprivar. Zgubi se! Že vse, prav vse me že hoče drezati v mojo srčno stran. — Ubogo moje rusko srce! (Odide na levo. Kratek premor).

6. prizor.

Uzmovič, pozneje Pavlinka.

Uzmovič. (Pride previdno od zadaj in je elegantno oblečen.) Menda sem ravno prav prišel. Žive duše ni nikjer. No — in kdo bi tudi slutil, da bi takole eleganten gospod kot sem jaz premikal tuje imetje! Jaz sem za tole načelo: Začni takoj v začetku na pravem koncu. Zato sem si preskrbel najprej tole obleko in potem sem stopil šele v javnost. — Ali se bo tudi kaj dobilo ali nič?! (Ogleduje. Pavlinka pride z desne.) O vruga! — Gotovo je hišna. Dobro jutro! Sluga, sluga, klanjam se! Prosim zala gospodična, ali so gospod doma?

Pavlinka. Katerega gospoda bi radi? (Se cel čas obnaša samozavestno).

Uzmovič. Da, gospoda — gospoda — ne morem izreči...

Pavlinka. Koprivarja?

Uzmovič. Da, da Koprivarja! Ali ste Vi njegova hčerka, če smem vprašati?

Pavlinka. Ne. Jaz sem le hišna.

Uzmovič. Tako. Jako zala ste. Krasno lepa, naravnost čarobna ste! (Zase.) Škatlja...

Pavlinka. Gospod, Vi se le šalite? Sram me je.

Uzmovič. Ne, ne, gospodična — moja častna beseda! (Zase.) Je prav malo vredna. (Glasneje.) Res, res kar omamila ste me! Ah, srce ste mi razdvojila! (Zase.) Ta strunca najlepše poje in najuspešneje.

Pavlinka. Vaše besede gotovo ne prihajajo od srca. Bežite, bežite!

Uzmovič. Naravnost iz srca, prav iz dna — in moje srce je globoko! Kako pa Vam je ime dražestna vila?

Pavlinka. (Poredno.) Pavlinka, če hočete vedeti.

Uzmovič. Ah, Pavlinka — krasno ime! (Poklekne dober korak od nje.) Pavlinka, ali ti smem podariti svoje srce — svoje globoko srce? (Zase.) Brez dna —

Pavlinka. Jaz že imam ženina, ne morem Vas uslišati.

Uzmovič. (Vstane. Zase.) A tako, potem ni nič. (Glasneje.) Vi torej ljubite svojega izvoljenca, pa kaj bi vpraševal? Prav je tako, prav; le zvesta mu bodite. Zdaj pa mi povejte, kje bi dobil gospoda — kako se že imenuje — da, gospoda Koprivo?

Pavlinka. Koprivarja, prosim.

Uzmovič. Da, da, Koprivarja! (Zase.) Meni je vseeno.

Pavlinka. Počakajte, takoj jih pokličem.

Uzmovič. Ne, ni potreba. Nočem motiti, pridem pa drugi pot. (Hoče zadaj oditi.)

Pavlinka. (Ga prime za suknjič nazaj.) Počakajte vendar, saj bodo takoj tukaj! Motili jih pa gotovo tudi ne boste!

Uzmovič. No, če je tako, pa počakam. Gospodična Pavlinka, razložite mi vendar prej, kakšne razmere so kaj tukaj pri vas. Ali je gospod nervozen, zadirljiv? Ali prijazen? Kakšne ljudi najbolj hvali? Nemce, Lahe, Turke, Čiče ali Francoze?

Pavlinka. Gospodu ni nič reči, pa tudi gospodični ne, oba sta prijazna in dobra. Kar se pa ljudi tiče, pa gospod najbolj čisla Ruse.

Uzmovič. Ruse torej?

Pavlinka. Čakajte, takoj jih pokličem. (Gre na levo.)

Uzmovič. (Sam.) Ruse najbolj čisla! Toraj bom pa Rus, meni je prav vseeno, nazadnje bom le mogoče še kaj pod roke dobil. Pogumno bo treba nastopati.

7. prizor.

Koprivar. Uzmovič.

Koprivar. (Pride z desne, za njim Pavlinka) Ta gospod tukaj?

Pavlinka. Da. (Odide na desno.)

Uzmovič. Čast mi je, velecejenji gospod Koprivar, da stojim tu pred Vami in se Vam morem klanjati do tal. (Se globoko prikloni).

Koprivar. Prosim, prosim. S kom pa imam čast? ...

Uzmovič. Moje ime je Teodor Jermov, in sem rodom Rus — —

Koprivar. Kaj! Rus! Vi ste Rus! Ali je mogoče? ...

Uzmovič. Da, pristna istina.

Koprivar. O, ta sreča! Prosim, sedite. Že zdavnaj sem si želel videti pravega Rusa in govoriti z njim. Jako mi bo drago, ako ostanete par dni moj gost. Samo par dni bi želel, če Vam je pa ljubo, tudi celo leto!

Uzmovič. (Zase.) V eni uri me boš sit. (Sede. Glasneje.) Ko sem došel v Ljubljano, se mi je reklo, naj grem k Vam, Vi da ste posebno naklonjen nam Rusom. In nisem se menda varal.

Koprivar. O gotovo ne, gotove ne! Kri in življenje za mile brate! Dovolite, da Vas objamem! (Ga objame.) Kakšna sreča, kakšna sreča!

Uzmovič. (Umika glavo vedno v nasprotno stran.) Tepec! Norec! Osel!

Koprivar. Kaj le želite, prosim?

Uzmovič. O nič, nič, prav nič! Vaša ljubezen me je docela prevzela. Kaj tacega nisem pričakoval! Preveč ste ljubeznivi!

Koprivar. Še vsekakor premalo, premalo! Saj ne vem, kako bi Vas zahvalil za Vaš pohod in kako bi Vas pogostil!? Ali ste lačni? Želite kaj jesti ali piti?

Uzmovič. (Zase.) Ta je edino pametna. (Glasneje.) Zelo bi mi ustregli s kako malenkostjo, ako ste tako prijazni; kajti potovanje jako utruja človeka.

Koprivar. Verjamem, verjamem. Takoj bo na mizi. (Odpre desna vrata in zakliče.) Slavka, prinesi malo prigrizka in steklenico renskega vina! Pa dva kozarca!

Slavka. (Za odrom.) Takoj, papa!

Uzmovič. (Zase.) Kdo bi si mislil, da so še taki ljudje na svetu!

Koprivar. (Sede.) Prijatelj, Vi jako lepo slovenski govorite, kje ste se pa naučili?

Uzmovič. (Zase.) Saj res, kje sem se naučil? (Glasneje.) Moja mati je bila Slovenka in je dalje časa prebivala na Kranjskem, kjer sta se tudi seznanila z mojim očetom.

Koprivar. (Iznenadeno.) Potemtakem pa niste Rus!

Uzmovič. (Zase.) Saj res, potem nisem Rus. (Glasneje.) Ne, moj oče je bil pravi,

pristni Rus. Potoval je namreč skozi Kranjsko in se tako seznanil z mojo materjo.

Koprivar. To je kaj družega! In ko se je pričela vojska ste bili na Ruskem?

Uzmovič. Da, bil sem doma v Kijevu, harpovska gubernija. (Zase.) Kako je prav, če človek kdaj čita.

Koprivar. Če se ne motim, je Kijev v varšavski guberniji.

Uzmovič. Seveda je. -- Saj sta dva Kijeva ...

8. prizor.

Prejšnja. Slavka.

Slavka. (Prinese z desne na krožniku šunke in steklenico vina.) Tako, papa, -- kakor si ukazal. (Postavi na mizo).

Koprivar. Glej Slavka, gosta imamo, imenitnega gosta. Da, predstaviti vaju moram. Moja hči Slavka, gospod Rus, kako že prosim?

Uzmovič. Feodor Jermov.

Koprivar. Da, Feodor Jermov. Imenitno kaj ne?

Slavka. Čast mi je.

Uzmovič. Gospodični čast! Oprostite, da sem se drznil Vas motiti na Vašem domu.

Slavka. Oh, prosim. (Se odmakne in gleda skozi okno).

Koprivar. (Je medtem nalil.) Torej gospod Teodor -- na zdravje Rusije in vseh Slovanov!

Uzmovič. Na zdravje! Živeli! (Trčita in pijeta) Pa še na zdravje Vaše dražestne gospice hčerke! (Zopet pije).

Koprivar. Prosim, zdaj sedite in za-griznite!

Uzmovič. (Sede in reže šunko.) Nemara Vi tudi govorite ruski?

Koprivar. Žal, da ne. Slavka, ti znaš ruski, ali ne?

Slavka. (V zadregi.) Oh, papa! -- Saj veš, da ne!

Uzmovič. (Zase.) To je dobro. (Glasneje.) Veste: slovenski in ruski jezik sta si jako podobna. (Zase.) Čeprav ga še nisem nikdar slišal.

Koprivar. Gotovo, gotovo si morata biti podobna, saj smo mi bratje! (Nalije.)

Živeli bratje! (Pijeta.) Oprostite, dragi prijatelj — ne zamerite moji radovednosti, odkod ste pa došli sem v Ljubljano?

Uzmovič. Naravnost z bojišča z Japonskega.

Koprivar. Oh, oh! Ali res, ali res! Kakšna čast za mojo hišo! Kako pa je kaj tam? Kako so stvari za Ruse? Ugodno?

Uzmovič. (Jé) Na to Vam pa ne morem odgovoriti, kajti kar sem jaz odšel z bojišča, je že dokaj časa. (Zase.) Že petindvajset let.

Koprivar. A tako. Vi ste se torej bojevali še ob reki Jalu?

Slavka. Ali ste bili nemara v Port-Arturju?

Uzmovič. Da, da, ob Jalu — ne, se reče, v Port-Arturju sem bil. (Zase.) Meni je vseeno.

Koprivar. Kako pa je bilo tam? To mi morate natančneje povedati, jako sem radoveden. (Primakne stol bliže).

Slavka. Povejte, povejte, tudi jaz sem radovedna. (Sede na stol).

Uzmovič. Kako je bilo? Strašno je bilo! To je bilo res nekaj groznega! Topovske krogelje so padale, kakor zelnate glave in iz pušk je kar deževalo krogelj, rečem Vam, kakor bi fižol stresal! In lačni smo bili, tako lačni, da smo mačke in miši lovili! (Slastno jé).

Slavka. Ubožci.

Koprivar. Ali ste bili kaj ranjeni?

Uzmovič. Da, tudi ranjen sem bil.

Slavka. Morda v bitki za Visoko goro?

Uzmovič. Baš tam, gospodična. To Vam je bilo grozno klanje! Jaz in še nekaj tovarišev smo branili važno pozicijo. Krogelje so žvižgale in brenčale kakor sršeni, vmes so padale pa zelnate glave — se reče, topovske krogelje. Stopil sem za nekaj hipov nekoliko na stran, kar pribuči grozna krogelja in mi odtrga desno nogo.

Slavka. (Neverjetno ostrmi.)

Koprivar. Vam je odtrgalo nogo? Saj imate vendar še obe!

Uzmovič. Meni ne.

Koprivar. Saj ste vendar rekli, da Vam.

Uzmovič. Tega nisem rekel. Tovarišu sem rekel, da — tovarišu je odtrgalo nogo.

Koprivar. To je kaj družega. In kakšen je bil konec bitke?

Uzmovič. Bili smo poraženi. (Vstane. Zase.) Dovolj je te neumnosti...

Koprivar. To je bilo žalostno! Pojdiva, prijatelj, na vrt, tam mi še kaj poveste. Tako grozne pripovedke niso za nežne ženske živce. Pojdiva.

Uzmovič. (Zase.) Prav ljubo mi že bo. (Vzame klobuk in hoče iti zadaj).

Koprivar. (Pri desnih vratih.) Kar tukaj prosim gospod Feodor, kar tukaj! (Odideda na desno).

9. prizor.

Slavka. Pavlinka, pozneje Vinko.

Slavka. (Sama.) Joj, ta človek laže! (Pospravlja po mizi.) Ta ni bil nikdar na bojišču. (Kliče.) Pavlinka, Pavlinka!

Pavlinka. (Pride z desne.) Kaj želite, gospodična?

Slavka. Odnese to posodo v kuhinjo. (Pavlinka pobere posodo in jo odnese na desno).

Vinko. (Pokuka pri zadnjih vratih.) Slavka, ali si sama? (Vstopi).

Slavka. Treba ti je tako s strahom prihajati! Zakaj si po nepotrebnem razžalil papana?!

Vinko. Ne bodi nespametna! To je vse brez pomena! Nekaj časa se bova držala, potem bo pa spet vse pri starem. To so same šale!

Slavka. Treba bi ne bilo teh neumnosti.

Vinko. (Jo objame.) Ali si huda, nevestica moja? Za kazen mi daš poljubček, kajne? (Jo poljubi).

Slavka. Ali že veš? Gosta imamo.

Vinko. Kakšnega gosta?

Slavka. Pravi, da je Rus. (Se sliši kašljanje in koraki.) Oh, papa gre! Vinko, beži, da te ne dobi tukaj.

Vinko. Jaz ne grem nikamor.

Slavka. Vsekako beži! — Ali pa skrij se! Papa je še jezen naté; če te dobi tu, ga boš še bolj razdražil! (Odgrne naslonjač.) Tu sem sedi, in jaz te zakrijem. Papa gotovo spet takoj odide k svojemu gostu.

Vinko. No, če že mora biti po tvojem — pa naj bo. (Sede. Slavka ga zakrije z velikim pogrinjalom).

10. prizor.

Prejšnja. Koprivar, pozneje Uzmovič.

Koprivar. (Pride z desne.) Slavka, kje pa je tista knjiga?

Slavka. Katera knjiga?

Koprivar. (Išče po omari.) Neko rusko knjigo sem imel — ali kje je, kje je! (Premetava semintja in jezen vrže eno knjigo v Vinkota na naslonjaču. Ta zaječi — Koprivar išče dalje.) To je več kot čudno — ni je in je ni!

Uzmovič. (Pride z desne. Med vratmi zase.) Prazen pa res ne grem od tod. (Glasneje.) Ne trudite se, gospod Koprivar! Pa jutri pregledamo tisto knjigo. Danes sem že itak močno utrujen. Prosil bi Vas, če mi morete prepustiti eno sobo, vsaj za danes; jutri si poiščem v hôtelu.

Koprivar. To se razume! Rad, srčno rad Vam postrežem. Prosim kar tule notri. (Ga vleče proti levi).

Uzmovič. Preprijazni ste, gospod, preprijazni!

Koprivar. O, prosim, prosim. Le dobro se odpočijte! (Uzmovič odide na levo).

11. prizor.

Prejšnji brez Uzmoviča.

Slavka. Papa, čemu se toliko trudiš s tem čudnim tujcem? Jaz ga ne čislam prav mnogo.

Koprivar. Slavka, ne govori tako! Saj je vendar Rus in kot takega ga moramo najboljše pogostiti. Bodi prijazna ž njim. Kakor sem že rekel: Rus je in nemara še bogat. Pomisli malo — takega zeta bi se jaz ne branil, ...

Vinko. (Pokuka izza zagrinjala. Kaj pravite? (Se skrije).

Koprivar. Kaj si rekla?

Slavka. Nič, nič!

Koprivar. Torej premišluj o tem. Zdaj pojdi in mi pripravi čaj v vrtno utico.

Slavka. Papa, ne sili mi družega — ti veš, jaz ljubim Vinkota — samo njega!

Koprivar. Molči in pojdi! Doktor je japanofil! Jaz nočem več slišati o njem. Razumeš? Zdaj pojdi! (Slavka žalostno odide na desno.) Fini mož je ta Feodor — kako se že piše — Jermov, da. Mnogo izkušen je — sploh mož na svojem mestu! (Hodi semintja).

12. prizor.

Koprivar. Uzmovič. Vinko.

Uzmovič. (Se vrne brez klobuka.) Oprostite, gospod Koprivar, eno majhno, prav majhno prošnjo bi imel do Vas, pa bojim se, da bi Vas žalil.

Koprivar. Kar govorite, brez obotavljanja!

Uzmovič. Prosil bi Vas, če bi mi zaupali par desetakov na posodo. Pošel mi je namreč ves denar. V par dneh ga dobim z doma in takrat Vam povrnem in poplačam vse.

Vinko. (Izpod zagrinjala.) Aha, suh je!

Koprivar. Iz srca rad Vam posodim. Koliko pa želite?

Uzmovič. Kakih sto kron bi Vas prosil.

Vinko. (Pokuka.) Samo sto? (Kuka dalje.)

Koprivar. (Vzame listnico iz omare.) Dvesto ali tudi še več Vam dam, če želite? Vem, da ste poštenjak. In Rus — oh...

Uzmovič. Tu notri, v omari imate denar?

Koprivar. Da. Zakaj se čudite?

Uzmovič. Nič, nič — mislim le — če se ne bojite tatov?

Koprivar. Ne. Jaz računam vedno na poštene ljudi. Tukaj, gospod Jermov, sto kron. (Mu dá bankovec).

Uzmovič. Hvala, lepa hvala za toliko prijaznost!

Koprivar. (Spravi listnico v omaro.) Zdaj Vas nočem več motiti; grem na vrt na čašo čaja. Želite morda tudi Vi čašico?

Uzmovič. Ljubo mi bode, da.

Koprivar. Takoj ga dobite. — Dobro se odpočijte! (Odide na desno).

Uzmovič. No, ta človek je zares lahko-veren! Bog daj mnogo takih! (Spravlja bankovec.) Jaz ne bom prav nič jezen. Na upanje lehkovernih se smejo zidati hiše!

13. prizor.

Uzmovič. Pavlinka. Vinko.

Pavlinka. (Prinese čaj.) Tukaj je čaj, prosim. (Postavi na mizo).

Uzmovič. Pridna ste, gospodična — Pavlinka, kaj ne? Ali sem se prav spomnil?

Pavlinka. Prav. Kako pa naj Vas jaz kličem, če smem vedeti?

Uzmovič. Recite mi Teodor, ne — Feodor me kličite. (Meša čaj).

Pavlinka. Ali ostanete dalje časa pri nas?

Uzmovič. Sam še ne vem, koliko časa. Bržčas par dni. (Zase.) Dokler bo kazalo. (Pije.)

Pavlinka. Ali vam ugaja čaj?

Uzmovič. Gotovo. Doma v Rusiji sem ga mnogo izpil. (Zase.) Ta bo že tudi verjela.

Pavlinka. Vi ste iz Rusije — tako?

Uzmovič. Da, gospodična. (Ogleduje žličico.) In kakor Vam je morda znano, izpijejo Rusi največ čaja med vsemi narodi sveta. Navada pa je tam, da pri čaju rabijo vedno le srebrne žličke.

Pavlinka. Saj jih imamo pri nas tudi — še cel ducat jih imamo — pa imajo gospodična nekje spravljene. Ako želite Vam poiščem srebrno?

Uzmovič. Ne, ni treba. (Zase.) Jih bom že sam poiskal. (Vstane.) Kakor ste mi že pravila — imate toraj ženina izbranega. Gotovo se mislite kmalu omožiti?

Pavlinka. Da, pred pustom, če ne prej.

Uzmovič. To je prav, to je lepo! Ali je fant varčen? Ali imata kaj prihranjenega?

Pavlinka. Imava nekaj, da.

Uzmovič. To je prav, to je lepo! (Zase.) Posebno zame. (Glasneje.) Kajne, ko se vzameta, dvigneta denar iz hranilnice in si kupita lepo pohištvo?

Pavlinka. Iz hranilnice denarja še jemati ne bo treba, toliko imam že v kovčegu pripravljenega.

Uzmovič. Tako, tako! To je prav lepo. Pa kar v kovčegu imate denar? To je nevarno, lahko ste okradeni. Kje pa imate kovčeg?

Pavlinka. Da bi bila okradena? Te skrbi pa nimam! Kovčeg je zaklenjen in je v moji sobi, ki je tudi zaklenjena. Sem čisto brez skrbi! Moj Bog koliko časa sem se zamudila — ne zamerite, moram v kuhinjo. (Odide na desno).

Uzmovič. (Stopi za njo do vrat.) Izvedel sem, kar sem želel. V kovčegu ima denar. To je smola. Kovčeg je zaklenjen v zaklenjeni sobi. Kaj storiti? A, pa porabim to ob drugi priložnosti.

14. prizor.

Uzmovič. Vinko. Slavka.

Vinko. (Se je medtem previdno dvignil iz naslonjača in stopil k zadnjim vratom.) Sluga sem, gospod Rus!

Uzmovič. (Zase.) Vrag te vzemi! (Glasneje.) Ni mi čast Vas poznati. (Zase.) Kdaj ga je zlodej prinesel?

Vinko. Nič ne dé, če me tudi ne poznate — dovolj je, ako Vam povem, da sem jaz tudi Rus.

Uzmovič. (Zase.) Toliko kakor jaz.

Vinko. Zaželel sem Vas obiskati, da se malo pogovoriva v milem, domačem, ruskem jeziku.

Uzmovič. Zdaj nimam časa, pridite pozneje. Čez par ur če Vam bo drago. Torej pozneje, prosim! (Odide na levo).

Vinko. (Sam.) Aha, te že imam! Ne boš me ptiček! To je lopov, ne pa Rus! Opa-zovati ga hočem.

Slavka. (Pride z desne.) Vinko, moj dragi Vinko! (Se mu vrže na prsi).

Vinko. Kaj pa je vendar?

Slavka. Papa mi hoče na vsak način vsiliti tega Rusa. Jaz ga ne maram! Samo ti si moj, samo ti!

Vinko. (Jo poljubi.) Nič se ne boj, nikdar ne boš njegova. Jaz sam ga hočem izplačati — in sicer takoj. (Gre in sede nazaj v naslonjač.) Tako — zdaj me zakrij in potem odidi.

Slavka. Kaj hočeš s tem? (Ga zakrije.)

Vinko. To boš že videla. Pojdi. (Slavka odide na desno.)

Mal premor.

Uzmovič. (Pokuka izza vrat, potem vstopi.) Tla mi postajajo vroča, treba bo hitro na delo in potem izginiti. (Vzame listnico iz omare.) To mi je kar sam pripravil. Saj sem vendar eden izmed poštenih! Pa bi se mi ne zaupalo! In vrhu tega sem še Rus! (Ogleduje listnico.) Rejena je še čutiti — moram pogledati, če se je izplačalo. Sedem še tudi lahko, saj je ta hiša jako gostoljubna. (Sede na naslonjač, ravno Vinkotu v naročje. Ta ga hitro objame čez prsi. Tat zakriči in se mu izkuša izviti. Listnica pade na tla.)

Vinko. Ne boš mi ušel! Pomagajte, pomagajte!

15. prizor.

Prejšnja. Koprivar. Slavka, pozneje Mihael.

Koprivar. (Priteče z desne, za njim Slavka.) Kaj pa je — kaj je!? (Tat in Vinko se rujeta sem in tja.)

Vinko. Tatu sem vjel!

Uzmovič. Napadel me je!

Vinko. Lopov!

Uzmovič. Pusti me, pusti me! (Se mu izvije in hoče uiti odzadaj.)

Mihael. (Vstopi v tem hipu zadaj.) Aha, ali te imam! Ta je tisti! Ta mi je ukradel gumb! Lopov, kje imaš gumb!? (Ga pograbi za vrat in trese.) Kje imaš moje gumb? a!?

Uzmovič. Jaz — jaz jih nimam. Pustite me! (Se mu hoče izviti.)

Mihael. Ne boš! Poznam te, prav dobro te poznam!

Koprivar. Kaj pa imate pravzaprav? Jaz vas ne razumem.

Vinko. (Je pobral listnico.) Zasačil sem ga, ko Vam je hotel listnico ukrasti. (Mu dá listnico.)

Koprivar. Ni mogoče!

Mihael. A — zdaj te imam! Kje imaš gumb — a — kje jih imaš!? Aló, na policijo, tam se pomenimo! (Ga odtira skozi zadnja vrata.)

16. prizor.

Koprivar. Vinko. Sla ka. Pavlinka.

Koprivar. Jej-jej, saj to ni mogoče, ni mogoče! To ni bil Rus! Rusi so vendar pošteni ljudje. Jej-jej, kako me je nafarbal — jej-jej!

Slavka. Papa, ali si še hud na Vinkota?

Vinko. Oprostite mi moje besede.

Koprivar. (Mu poda roko.) Tudi Vi mi ne zamerite. Izprevidel sem, da je najbolje biti samofil. Ta cigan mi je razdril vse simpatije do Rusov. Nič več nisem tako navdušen za nje.

Pavlinka. (Prinese par časopisov.) Tu so najnovejši časopisi. (Jih odda in odide na desno.)

Koprivar. Daj, daj jih hitro sem. Kaj je že kaj z bitko pri Mukdenu? (Pogleda v časopis.) Rusi poraženi! Torej še to! Zdaj jih ne čislam več — nič več! Gospod doktor, oprostite mi tistih par besed, ki sem jih izgovoril v svoji navdušenosti. Za povračilo pa vzemite mojo najdražjo stvarco — Slavko.

Vinko. Živijo! (Objame Slavko.)

Zastor pade.

